

"2008-2015-ci illərdə Azərbaycanı Yoxsulluğun Azaldılması və Davamlı İnkişaf Dövlət Proqramı" üzrə tədbirlər planına əsasən zorakılıqların qarşısının alınması istiqamətində əhali arasında maarifləndirmə işinin aparılması məqsədilə rayon Mədəniyyət Mərkəzində "Zorakılığa son" mövzusunda konfrans keçirilmişdir.

Konfransı açan Qəbələ Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzinin direktoru Rəna Mahmudova konfrans iştirakçılarını mərkəzin zorakılıqla bağlı əhəlinin maarifləndirilməsi məqsədilə keçirdiyi tədbirlərdən hazırlanmış videoçarxa baxmağa dəvət etdi. Qəbələ Rayon Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi yanında monitorinq qrupunun üzvü, rayon qeydiyyat idarəsinin müdiri Zinyet Bağirova "Zorakılığa son" mövzusunda

"Zorakılığa son" mövzusunda konfrans keçirilmişdir

məruzəsində bu sahədə qəbul edilmiş qanunlardan, qadın, kişi və uşaqlara edilən zorakılıqların onların mənəviyyətinə vurduğu psixoloji və fiziki zərərlərdən bəhs etmişdir. Məruzəçi erkən nikahların qarşısını

alınmasında qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilməsinə diqqətin artırılmasına və bu sahədə ailə məcəlləsinə edilmiş dəyişiklikləri iştirakçıların nəzərinə çatdırmış, əhəlinin maarifləndirilməsi istiqamətində söylərin ar-

Ağayev, rayon gənclər və idman idarəsinin rəisi Fəxri Soltanov, polis şöbəsinin azyaşlıların işi üzrə inspektoru Azər Hüseynov, Vəndam qəsəbə icra nümayəndəsinin müavini Azad Xitilov, Nic qəsəbə nü-

mayəndəsi İbrahim İbrahimov çıxış etmiş, mövzu ilə əlaqədar mövcud vəziyyətdən və görülməli tədbirlərdən danışıqlar.

Konfransda ictimaiyyətin nümayəndələri, aqsaqqallar da iştirak etmişlər. Onlar da konfrans iştirakçılarına öz mülahizələrini çatdırmış, fikir mübadiləsi aparmışlar.

Konfransı yekunlaşdıran mərkəzin direktoru Rəna Mahmudova İnzibati ərazi nümayəndələrinə bu sahədə diqqətli olmağı, zorakılıq halları anında məsələyə müdaxilə etməyi, əlaqədar idarə və təşkilatları məlumatlandırmağı və yerlərdə aqsaqqal və aqbiçəklərin nüfuzundan istifadə etməyi tövsiyə etmişdir.

Hökumə İSMAYILOVA,
mərkəzin psixoloqu.
Foto İ. Vəlizadəindir.

Hərə bir ağac əksə...

REDAKSİYADAN: Qəbələ Rayon Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin direktoru Xalis Məmmədov 16 noyabr 1982-ci ildə qəzetimizdə (o vaxt «Qalibiyyət adlanırdı) dərc etdirdiyi «Hərə bir ağac əksə...» adlı məqaləsini bizə təqdim etdi. 33 il bundan əvvəl yazılmış məqalənin bu gün də əhəmiyyət kəsb etdiyini nəzərə alaraq onu nöqtəsinə, vergülünə toxunmadan yenidən dərc edirik.

Xalis Məmmədov çox sayda meyvə, nadir ağaclar, gül kolları əkməmişdir. Buna misal olaraq deyə bilərik

ki, Came məscidin qarşısındakı, Heydər Əliyev parkındakı, rayon tarix diyarşünaslıq muzeyinin həyətidəki, Qəbələ Xanlar turizm mərkəzinin girişindəki dəmirağaclarını ilk dəfə görənlərə bu barədə məlumatı olanlar deyirlər: bax, bu dəmirağacını muzeyin direktoru Xalis Məmmədov əkməmişdir.

Qəzetimizin kollektivi Xalis Məmmədovun təşəbbüsünü alqışlayır, ona qoşulur və məqalə müəllifinə muzey işində və təbiətə qayğı sahəsində uğurlar arzulayırıq.

Yaşillıq həyatın yaraşığı, təmiz hava, bol su deməkdir. Ta qədimdən insanlar yaşillığın qayğısına qalmış və bunun əvəzində təbiətdən bol-bol bəxşişlər almışlar. Təbiətə qayğısızlıq, nankorluq və nadanlıq nəticəsində isə insanlar həmişə haqlı cəzaya layiq görülmüşlər.

Ağac əkmək!... Bu, ən xeyirxah bir işdir. Lakin görünür, bu xeyirxahlıq müxtəlif zamanlarda müxtəlif cürə anlayış kəsb etmiş və nəticədə ağac əkdirməyin müxtəlif üsulu meydana gəlmişdir.

L. İ. Brejnev yoldaşın sovet adamlarının misilsiz hünərindən bəhs edən "Xam torpaq" kitabında oxuyuruq: "Bir dəfə Pavlodar vilayətindəki keçmiş Qalkino rayonunun kəndlərindən birində gecələməli oldum... Səhər həyətdən çıxdım, kəndi gəzib dolaşdım və çox təəccübləndim. Kənddə cəmi iki küçə vardır, lakin küçələrdən yalnız birində, evlərin yanında ara-sıra ağac görünürdü, o biri küçə isə bomboş idi. Görəsən səbəb nədir? Soruşanda sədr mənə belə bir əhvalat danışdı.

İnqilabədek Qazağıstanın indiki şimal çölləri də daxil olan Step mahalının valisi bir dəfə Omskdan bu kəndə gəlir. Gələn kimi hər ailəyə tapşır ki, öz evinin həndəverində ailə üzvlərinin sayı qədər ağac əksin. Üç ildən sonra vali öz əmrinin necə yerinə yetirildiyini yoxlamaq üçün yenidən bu kəndə baş çəkir. Görür ki, bəzi evlərin yanında ağac əkilib, bəzi evlərin həndəverisi isə əvvəlki kimi bomboşdur, tozluqdur. Vali əmr edir ki, kəndin bütün sakinlərini o zamankı yeganə küçəyə çıxarsınlar və hər ailənin öz evinin qapısında sıraya düzsünlər. Sonra əsgərə ağır tokkalı kəmərlər verir, özü də yol boyunca onunla birlikdə addımlayır. Evlərinin yanında ağac əkənlərə "sağ ol" deyərək bir manat gümüş pul verir. Əmri yerinə yetirməyi isə kəmərlə döyməyi əmr edir: Əsgərə deyir ki, tutmayan ağacların sayı qədər vur. Vali üstəlik qışqırırmış: "Vasili, elə vur ki, toqqası dəysin!".

—Küçələrdə ağac bu cür əkildi,—deyə sədr söhbətini qurtarıb güldü.

—Zarafat bir tərəfə qalsın, amma o zaman yeni sovxozların yaşllaşdırılması uğurunda mübarizə aparmaq lazım gəlirdi. İndi xam torpağa gedib sovxoz qəsəbələrini yaşillığa qərç olduğunu, kölgəli parklar salındığını, alma və albalı, akasiya və yasəmən ağaclarının çiçək açdığını, saysız-hesabsız, cazibədar, süni göllərin və su anbarlarının parıldadığını, günəşin yandırıb qurutduğu sahələrdə daim balıqçıların əyləşdiyini görəndə təbessümlə Omsk valisi əhvalatını xatırlayıram".

Göründüyü kimi, inqilaba qədərki dövrdə ağac əkilməsi məcburi xarakter daşıyırdı. Belə bir hadisə rayonumuzun həyatında da baş vermişdir. Azərbaycan Rusiya ilə birləşdikdən və Tiflis Zaqafqaziya inzibati mərkəz olduğdan sonra quberniya və qəzalar arasında yol salınması işi başlanır. Belə söyləyirlər ki, Bakını Tiflislə şose yolu ilə birləşdirmək üçün ötən yüzilliyin ortalarında bir gürcü knyazı bu işə təhkim edilir. Knyaz İsmayılı-Qutqaşın (indiki Qəbələ)—Zarağan—

Nic—Vartaşın (indiki Oğuz)—Şəki yolunun kənarlarında qoz ağacı əkdirir. Deyilənlərə görə ağac əkilməsi məcburi olmuşdur. Hər ailə mütəlx üç ağac əkməli, ətrafında səbət hörüb onu qoruyub böyütməli idi. Ağacların ətrafı mal ağzı çatmayan yerədək səbət hörüldüyünə görə ilk əvvəl bu yol "Səbətli yol" da adlandırılmışdır.

Bir tərəfdən ağacların məcburi əkdirilməsi və onlara ziyan vuranların çox ciddi cəzalandırılması, digər tərəfdən isə yolun salınması ilə əlaqədar olaraq guya bəzi evlərə, bağlara müəyyən qədər dəyən ziyan nəticəsində el arasında həmin adam dəli Knyaz adlandırılmışdır. Yaşlı sakinlərin xatirələrində qeyd edilir ki, dəli Knyaz ağacı əkən və onu bar gətirənə qədər qoruyan hər bir şəxsə ağacın sayı qədər gümüş pul verəcəyini vəd edibmiş. Vaxt tamama yetəndə, yeni ağaclar bar verəndə dəli Knyaz deyibmiş:—"Məndən alacağınızı sizə əkdiniz ağaclar verəcək, özü də gümüş yox, qızıl; bu, onun meyvələridir!".

Biz ağac əkməyin məcburi üsulundan söhbət açdıq. Heç demə, başqa qaydalar da mövcud imiş. Məsələn İndoneziyanın Qərbi Yavadakı Serank mahalının hakimiyyət orqanlarının qərarına əsasən ilk dəfə evlənenlər iki, ikinci dəfə evlənenlər üç, boşananlar isə beş ağac əkməlidirlər. Qədim yunan adətində görə cavanlara yeddi zeytun ağacı əkib onları yetişdirdikdən sonra ailə qurmağa icazə verirlərmiş. Bax, elə buradaca bir aforizm yada düşür: "Əgər bir il sonranı düşünür-

sənsə, buğda ək, on il sonranı fikirləşirsənsə ağac ək..."

İndi payız fəslinin son aylarıdır və ağac əkməyin gözəl məqamıdır. Hər dəfə düşüncəyə düşürsən ki, hərə bir ağac əksə, diyarımız daha da gözəlləşər. Bağlar, xiyabanlar lələzərə çevrilər, əsl istirahət guşəsi olar. Küçələr, yollar abadlaşar. Yaxşı olar ki, hər bir müəssisə üçün ağac əkiləcək sahə ayrılınsın. Şübhəsiz ki, ziyalı da, fəhlə də istirahət vaxtını burada çalışar. Yaxşı olar ki, şəhərimizdə heç olmasa kiçik bir sahə "Dostluq bağı" salınması üçün ayrılınsın. Bizə belə gəlir ki, rayonumuzda qonaq gəlmiş elm, maarif, mədəniyyət xadimləri burada böyük məmnuniyyətlə bir ağac əkməsi təşəbbüsünə qoşularlar. Azərbaycan təbiətinin yorulmaz pərəstişkarı və tədqiqatçı akademik Həsən Əliyevin məqalələrinin birində qeyd edilir ki, Afınada ətrafı hasara alınmış və üstündə "Platonun yaşillığı" sözləri yazılmış lövhə asılan bir zeytun ağacı vardır. Onu yunan filosofu Platon əkibmiş. Göründüyü kimi, bir tərəfdən yaşillıq qorunur, digər tərəfdən isə ağacların qədimliyi göstərilməklə bərabər əvvəlki nəsillərin təbiətə qayğısı təbliğ edilir.

Yaxşı olar ki, birinci sinifə qədəm qoyan uşaq məktəbin həyətyanı sahəsində bir ağac əksin və təhsilini başa vurana kimi ona qulluq etsin. Kim bilir bəlkə zaman keçəcəkdir bu ağaclardan bir neçəsinin sahibi Platon kimi məşhur olacaqdır. Ağac əkmək xeyirxahlıqdı və bu elə bir hisdir ki, hamımızda vardır. Hərə bir ağac əksə... özünə də, torpağa da ziynət bəxş etmiş olar.

Xalis MƏMMƏDOV,
rayon tarix-diyarşünaslıq muzeyinin direktoru.